

5. Зязюн І. А. Естетична регуляція ціннісної свідомості / І. А. Зязюн // Професійно-художня освіта України : зб. наук. пр. / [редкол.: І. А. Зязюн, В. О. Радкевич, Р. Т. Шмагало та ін.]. — Київ; Черкаси, 2005. — Вип. 3. — С. 3-15
6. Зязюн І. А. Естетичний досвід особи. Формування та сфери вияву / Іван Андрійович Зязюн. — К.: Вища шк., 1976. — 172 с.
7. Зязюн І. А. Краса педагогічної дії: навч. посіб. для вчителів, асп., студ. середніх та вищ. навч. закл. / Зязюн І. А., Сагач Г. М. — К.: Укр.-фінський ін-т менеджменту і бізнесу, 1997. — 302 с.
8. Педагогічна майстерність: підруч. для студ. вищ. пед. навч. закл. / [І. А. Зязюн, Л. В. Крамущенко, І. Ф. Кривонос та ін.]; за ред. І. А. Зязюна. — [3-тє вид., допов. і перероб.]. — К.: СПД Богданова А. М., 2008. — 376 с.
9. Педагогічна майстерність: хрестоматія: навч. посіб. для студ. вищ. пед. навч. закл. / [упоряд.: І. А. Зязюн, Н. Г. Базилевич, Т. Г. Дмитренко та ін.; за ред. І. А. Зязюна]. — К.: Вища шк., 2006. — 606 с.
10. Отич О. М. Естетичний сенс індивідуальності / Олена Отич // Мистецька освіта: зміст, технології, менеджмент : зб. наук. пр. / Мистецький ін-т художнього моделювання та дизайну одягу ім. Сальвадора Далі. — К., 2008. — Вип. 3. — С. 40—52
11. Отич О. М. Мистецтво у розвитку індивідуальності педагога: іст. і методол. аспекти : монографія / [за наук. ред. І. А. Зязюна]; Олена Отич. — Чернівці : Зелена Буковина, 2008. — 440 с.
12. Отич О. М. Мистецтво у системі розвитку творчої індивідуальності майбутнього педагога професійного навчання : теоретичний і методичний аспекти : монографія / [за наук. ред. І. А. Зязюна]; Олена Отич. — Чернівці : Зелена Буковина, 2009. — 752 с.

У статті на основі теоретичного аналізу встановлюються істотні ознаки естетичного досвіду, обґрунтовуються критерії та показники його сформованості в контексті професійної підготовки учителів-філологів.

Ключові слова: мистецтво, вчитель, естетичний досвід, особистість, культура.

В статье на основе теоретического анализа определяются существенные признаки эстетического опыта, обосновываются критерии и показатели его сформированности в контексте профессиональной подготовки учителя-филолога.

Ключевые слова: искусство, учитель, эстетический опыт, личность, культура.

In article on the basis of theoretical analysis the essential features of aesthetic background are identified, criteria and indicators of its development are justified in the context of teachers-philologists professional training.

Keywords: art, teacher, aesthetic background, personality, culture.

УДК 372.881.1

Л.М. Штохман
м. Тернопіль, Україна

ДІЛОВА ІНОЗЕМНА МОВА: МОТИВАЦІЙНИЙ ФАКТОР

Актуальність. Одним із основних завдань викладання іноземних мов у вищому навчальному закладі є пошук шляхів підвищення комунікативної компетенції фахівця. Досягнення цієї мети вимагає використання методичної концепції навчання іноземним мовам у вищому навчальному закладі, яка виходить з найголовнішого, комунікативного підходу до професійно орієнтованого навчання чотирьом видам мовленнєвої діяльності.

Значення високої мотивації навчальної діяльності у концептуальному сприйнятті іноземної мови неодноразово відзначалось фахівцями в галузі психології навчання і методики викладання [1; 3; 7]. Визнано, що вивчення ділової іноземної мови має бути головною характерною рисою навчання іноземної мови у вищих навчальних закладах немовного профілю, бо воно ґрунтується на врахуванні потреб майбутніх фахівців і є запорукою успіху і вдалої кар'єри [12]. Так створення Європейського простору вищої освіти ставить складні завдання щодо збільшення мобільності студентів, більше ефективного міжнародного спілкування, легшого доступу до інформації тощо, а тому слід розвивати комунікативну компетенцію студентів вищих

навчальних закладів (ВНЗ) і ті стратегії, які їм необхідні для ефективної участі в процесі навчання та в тих ситуаціях професійного спілкування, в яких вони можуть опинитися [1].

Зростає потреба у діловій англійській, адже ті, хто її вивчає, мають чітке уявлення про свої цілі її застосування. У сучасній світовій економіці необхідними є не лише навички вільного читання, письма, говоріння — ті, хто вивчає мову, хочуть також спілкуватись так, щоб їх рівень визнали та оцінили співрозмовники — партнери із багатьох країн. Вони орієнтуються саме на такі результати і мають на меті, щоб їх результати оцінювались за такими, визнаними у світі критеріями — звідси і підвищений попит на іспити з ділової англійської. Потенційний ринок робочих місць зростає із великою швидкістю, а школи, коледжі, університети пропонують освітні послуги із викладання предмету «Ділова англійська мова» не лише для студентів, але й для фахівців, які відчувають високу мотивацію та бажання здобути необхідні, чи доповнити вже здобуті знання для покращення комунікативних навичок з метою просування у кар'єрі.

З огляду на це, **метою** нашої статті є аналіз особливостей викладання і керування мотиваційним фактором на всіх рівнях і всіх компонентах навчального процесу у вивченні ділової іноземної мови, висвітлених у працях вітчизняних та іноземних науковців.

Відповідно до дидактичної теорії, у руслі якої здійснюється процес навчання, визначаються особливості підготовки і проведення навчального заняття. Досить докладно описана їхня специфіка в пояснювально-ілюстративному і проблемному навчанні (І. Лернер, А. Матюшкін, М. Махмутов, И. Черг та ін.) [1, с. 12-15]. Його суть полягає у виході за межі сучасного світогляду, інтегруванні традиційного і нетрадиційного знання, у пошуку нестандартних шляхів вирішення професійних задач, посиленні суб'єктивної поведінки студента (С. Сисоєва, В. Рибалка, О. Пехота) [1, с. 18-20].

Ділова іноземна не є предметом, в основі якого лежить незмінний матеріал і напрацювання попередників. Це практика, що показує розмаїття і світ, що приймає безліч форм залежно від національних особливостей. Ділова англійська є засобом комунікації між інтернаціональними партнерами і мови, яка для неї застосовується — англійської. Викладання ділової англійської є порівняно новим явищем на вітчизняних теренах та підтверджує значні перспективи цього сегменту англійської для особливих потреб [8].

Американський науковець Браун, у свою чергу, зазначає, що забезпечуючи навчання, яке вимагає якнайповнішого змістового наповнення, викладаючи англійську як незамінний засіб бізнес-комунікації, викладач передусім має пам'ятати про забезпечення зворотного зв'язку шляхом підготовки відповідних завдань. На відміну від репродуктивних чи інструктивних вправ, так зване «навчання у співпраці» є запорукою його результативності. Він також зауважує, що при вивченні ділової іноземної мови найкращою формою контролю могли б стати не тести та екзамени, а самоконтроль у вигляді самодіагностики, вправ на перевірку рівня сформованості навичок, що, крім того, і підвищило б внутрішню мотивацію тих, хто її вивчає [4]. Викладач у такій ситуації може допомогти у постановці персональних цілей, чи то на близьку, чи на дальшу перспективу, мотивувати у здобутках і досягненнях.

Рівень мотивації значним чином залежить від очікувань тих, хто здобуває знання, тобто від причин, що спонукали до вивчення ділової іноземної. Дослідження показують, що він зазвичай є вищим, ніж у випадку вивчення розмовної мови [5].

Можна вважати, що сама форма навчальної діяльності і можливість досягнення високих практичних результатів створюють передумову для стимулювання студентів. Але вирішальним у забезпеченні ефективності навчання є свідоме врахування мотиваційного фактору і керування ним на всіх рівнях і всіх компонентах навчального процесу, вплив на нього через особливу організацію навчального матеріалу, методів і прийомів його введення і закріплення, а також організацію форм групової взаємодії.

Заняття, де основна увага на комунікативному підході до навчання, як зазначають науковці, є найефективнішими [6]. Велику роль відіграє у цьому креативність викладача і підбір різноманітних джерел, серед яких автентичні аудіо- та відеоматеріали, завдяки чому рівень інтересу до уроків не послаблюється.

Якщо вести мову про справжню комунікативність, насамперед потрібно викликати у тих, хто навчається, природну потребу у спілкуванні іноземною мовою на занятті. Комунікативний підхід до навчання мови полягає у використанні реальних ситуацій із життя, що спонукають до спілкування. На відміну від аудіо-лінгвального методу навчання мови, що в своїй основі має повторення та тренування, комунікативний підхід дозволяє завжди забезпечити студентам відчуття неочікуваності під час виконання вправ, адже їх результат залежатиме від реагування та відповідей тих, хто навчається. Моделі ситуацій з реального життя змінюються щоразу, а мотивація студентів до навчання зумовлюється їхнім бажанням до змістовної комунікації на значущі для них теми [7].

Відсутність видимого прогресу може бути демотивуючим фактором як для студентів, так і для викладача. У свою чергу, низький рівень мотивації є основною причиною незадовільної якості навчання. Іншими демотивуючими факторами часто є також те, що відвідують заняття тому, що роботодавець платить повністю чи частково за їх навчання; викладач іноді є перезавантаженим роботою чи сімейними обов'язками або навіть його точка зору про те, що іноземна є надто обтяжливим завданням для студентів, тому немає смислу приділяти цьому надмірну увагу. За спостереженнями канадських викладачів, усі ці причини часто взаємопов'язані і перетинаються, одна іноді призводить до іншої [14].

Скарги студентів іноді зводяться до того, що викладач не є достатньо підготованим до заняття, яке він у результаті перетворює на імпровізовані розмови. Це зрозуміло, що потрапити на гачок до студентів легко, дозволивши їм лише розмовляти, не приділяючи уваги серйозній роботі з предмету. Викладачі, потрапляючи в таке середовище, діють так, як вони вірять, бажають студенти і так, як простіше для них самих.

Найкращим виходом із ситуації викладачі мовної школи Ontesol бачать у порозумінні зі студентами. Викладач має дізнатись, якою роботою вони займаються, чим захоплюються і чого не люблять, чого очікують від занять, чого чекає від них викладач. Дружнє ставлення і підтримка допоможуть професійному підходу до викладання. Якщо студенти відчують кваліфікованого, щирого викладача, який робить усе можливе і справді вболіває за їх навчання, результати будуть приємними і багато проблем зникнуть [14].

У такому випадку основним завданням залишиться утримувати інтерес студентів. Багато з них перевантажені у навчанні чи на роботі, тому часто втомлені, а заняття іноземної мови можуть бути можливістю втечі від щоденних обов'язків. Часто ці заняття є для студента єдиною можливістю поділитись своїми переживаннями і сподіваннями, тому так важливо іноді проявити йому своє співчуття і підтримку, не забуваючи однак, про основні цілі заняття. Такий процес матиме найпозитивніші результати [14].

Часом такі неформальні розмови допоможуть зрозуміти потреби студентів і розробити ефективні види діяльності, що будуть результативними на практиці. Це, наприклад, рольові ігри про бізнес-ситуації, з якими вони стикаються щоденно. Вони є чудовим способом тренування іноземної в контексті і засобом навчання впевненості у використанні її в роботі [5, с. 6].

Одним із важливих компонентів успішного заняття є зворотний зв'язок між викладачем і студентами. Необхідно, як наголошують фахівці, завжди знайти можливість похвалити успіхи студента. Провідну роль у цьому відіграють нотатки чи портфолію з його письмовими роботами, де прогрес у вивченні мови був би помітним. Поради викладача, як опанувати мову краще, на найвищому рівні, є також серед необхідних умов ефективної співпраці між викладачем іноземної мови та студентом [4, с. 116].

Мовленнєва функціональна система, яка забезпечує комунікацію, тобто спілкування, має складний, системний характер і включає в себе цілу низку складових: мотив, задум, внутрішню програму і т.д. Ще однією умовою комунікативності є наявність чи відсутність у тих, хто навчається, мотиву для здійснення мовленнєвої діяльності іноземною мовою [1; 3; 4]. Це положення є головним при визначенні комунікативності. Важливою умовою ефективності діяльності, як і опанування ділової іноземної, за визначенням багатьох науковців, є наявність і мотиву, і предмету діяльності, їх співпадіння [4, с. 93]. Отож, можемо підсумувати тезою Margie

S. Berns, експерта у сфері комунікативного навчання мови, що «...мова є взаємодією; це міжособистісна діяльність, її зв'язок із суспільством є природним. У світлі цього вивчення мови повинне бути спрямоване на використання (функціонування) мови у контексті як лінгвістичному, так і соціальному чи ситуаційному» [3, с. 5].

Література:

1. Вербицкий А.А. Активное обучение в высшей школе: контекстный подход. — М.: Высш. школа, 1991. — 207 с.
2. Зязюн І.А. Неперервна освіта: концептуальні засади і сучасні технології // Творча особистість у системі неперервної освіти. - Харків, ХДПУ, 2002 р.
3. Berns, M. S. Functional approaches to language and language teaching: Another look. // S. Savignon & M. S. Berns «Initiatives in communicative language teaching. A book of readings» — Boston: Addison-Wesley Publishing Co., 1984. — pp. 3-21.
4. Brown, G. and Atkins, M. Effective Teaching in Higher Education, Routledge, London, 1990.- 203 p.
5. Brown H.D. Teaching by principles: An interactive approach to language pedagogy. Englewood Cliffs, N.J.: Prentice Hall, 1994. — 15 p.
6. Clark, J. L. Classroom assessment in a communicative approach. «British Journal of Language Teaching,» — Oxford: Oxford University Press 25(1), 1987. — pp. 9-19.
7. Crookes G., Schmidt R.W. Motivation: Reopening the research agenda // language learning. 1991. № 41.
8. Dolle, D., Willems, G. M. The communicative approach to foreign language teaching: The teacher's case. // «European Journal of Teacher Education,» Routledge: Routledge. Part of the Taylor and Francis group 7(2), 1984. — pp. 145-54.
9. Gerngross, G., Puchta, H. Beyond notions and functions: Language teaching or the art of letting go. // S. Savignon, M. S. Berns «Initiatives in communicative language teaching. A book of readings» — Boston: Addison-Wesley Publishing Co., 1984. — pp. 89-107.
10. Light, G. and Cox, R. Learning and Teaching in Higher Education: The Reflective Professional, Paul Chapman Publishing, London, 2001
11. Pica, T. P. Communicative language teaching: An aid to second language acquisition. Some insights from classroom research. //»English Quarterly,» 21(2), 1988. pp. 70-80.
12. Rosenthal, A. S., Sloane, R. A. A communicative approach to foreign language instruction: The UMBC project. //»Foreign Language Annals,» 20(3), 1987. pp. 245-53.
13. Swan, M. A critical look at the communicative approach (1). //»ELT Journal,» 39(1), 1985. pp. 2-12.
14. Ел. pecыпc : <http://www.ontesol.com/blog2/index.php/2013/06/teaching-business-english-in-prague-understanding-and-motivating-students-at-their-workplace/>

У статті проводиться аналіз особливостей викладання і керування мотиваційним фактором у вивченні ділової іноземної мови, описаних у працях вітчизняних та іноземних науковців. З'ясовано, що вирішальним у забезпеченні ефективності навчання є свідомий вплив на мотиваційний фактор через особливу організацію навчального матеріалу, методів і прийомів його введення і закріплення.

Ключові слова: ділова іноземна мова, навчання, мотивація, комунікативний підхід

В статье проводится анализ особенностей преподавания и управления мотивационным фактором в изучении делового иностранного языка, описанных в работах отечественных и иностранных ученых. Установлено, что решающими в обеспечении эффективности обучения являются сознательное влияние на мотивационный фактор через особенную организацию учебного материала, методов и приемов его введения и закрепления.

Ключевые слова: деловой иностранный язык, обучение, мотивация, коммуникативный подход

The article deals with the analysis of teaching features and motivational factor management in studying foreign business language revealed in scientific works. It is defined that effective training is provided by consciously influencing the motivational factor by means of special organization of teaching material, methods and ways of its introducing and training.

Keywords: foreign business language, training, motivation, communicative approach.